

KONTEKSTUALIZACIJA ISTRAŽIVANJA SUVREMENE MLADOSTI NA PRIMJERU MLADIH U DALMACIJI

INGA TOMIĆ-KOLUDROVIĆ
ANČI LEBURIĆ
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK/UDC: 316.346.3-053.7
Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Primljeno
: 1997-09-24
Received

Smatrajući da dosadašnje tradicije istraživanja mladih nisu dostatne za istraživanje sve diferenciranih mladenačkih scena, kao hipotetsku skicu našeg istraživanja preuzeli smo razlikovanje načina ponašanja mladih kod njemačkog istraživača Karla Lenza (1986, 1988, 1991). Operacionalizacijom njegova "modela" nastojali smo empirijski utvrditi u kolikoj mjeri je pojedini način ponašanja mladih prisutan i u dalmatinskoj stvarnosti. Opća hipoteza uvjetovala je sagledavanje potencijalno relevantnih empirijskih "odgovora" na pitanje: mogu li se načini ponašanja mladih iz Lenzova modela pretpostaviti i za mlade u društvu u tranziciji, kakvo je i hrvatsko društvo.

Rezultati nisu u cijelosti potvrdili početnu pretpostavku o sličnosti mladih u Hrvatskoj s mladima u razvijenim postindustrijskim zemljama. Međutim, obilje zajedničkih osobina i u temeljnim zadacima i u poljima djelovanja koje karakteriziraju načine ponašanja mladih, odgovara pretpostavci da ne postoje ni značajnije razlike. Dobiveni rezultati dozvoljavaju zaključiti da, primjerice, i mladi u Hrvatskoj danas postavljaju slične prioritete za svoj život, da su slično snažno usmjereni na Peers-e, te da su podjednako zahtjevni u pitanjima školovanja i budućeg zanimanja.

KLJUČNE RIJEČI: individualizacija i subjektiviranje mladosti, diferenciranost načina ponašanja, polja djelovanja, zadaci djelovanja, anketno istraživanje

*Svi se nastojimo ohrabriti
tražeći pripadnost zajednici*
Alberto Culicchia

1. Uvod

Sociološko kontekstualiziranje mladosti od prvih analiza devijantnosti pripadnika Čikaške škole,¹ preko struktural-funkcionalističkih teza o "starosnim kohortama",² te subkulturnih koncepata birminghamskih teoretičara³ iz šezdesetih i sedamdesetih godina, računalo je s mladošću kao homogenom skupinom koja posjeduje dovoljnu mjeru samostalnosti u odnosu na ukupno društvo da se o njoj može govoriti kao o kulturi različitosti. Međutim, teze o homogenoj kulturi mladih koja je bitno različita od kulture odraslih, kao i teze teoretičara CCCS-a o subkulturama mladih, dovode se u pitanje i teorijskim i empirijskim radovima od osamdesetih godina, koji ukazuju na nepostojanje globalne suprotnosti između mladih i odraslih (Lenz, 1986, 1988, 1991).

U razvijenim postindustrijskim društvima, s poboljšanjem uvjeta življenja, klasna pripadnost i kolektivni načini ponašanja gube na važnosti, a povećava se značenje individualnih stavova, vrijednosti i aspiracija kod svih članova društva. S procesom postindustrijske modernizacije pokazuju se nefunkcionalnima i ideološke "getoizacije mladih": nestaje potreba i za homogenizacijom mladih i socijalnom infantilizacijom cijelih generacija. Porast individualizacije kod mladih opaža se, doduše, već pedesetih godina, kada mladi sve češće i sve više stupaju u društvene saveze na osnovi osobnih opcija. Ipak, subjektiviranje mladosti posebno primjetno postaje tek osamdesetih godina. Mladi se, preferirajući socijalne zajednice koje stvaraju sami, s obzirom na svoje vlastite potrebe i prioritete, sve rjeđe priključuju unaprijed zadanim socijalnim zajednicama.

Odlučujuće pitanje njihove socijalizacije prestaje biti način na koji će pojedinci realizirati individualne uloge, a postaje pitanje zašto ih je uopće

¹ Među najranijim radovima ističe se studija "Društvo s uličnog ugla: Društvena struktura jednog talijanskog slama" William I. Whytea o jednoj talijansko-američkoj družini u siromašnoj četvrti južnog Bostona.

² Riječ je o struktural-funkcionalističkim modelima Eisenstada i Parsonsa, Mannheimovu modelu "generacijske jedinice" i Cohenovim proučavanjima devijantnosti.

³ Radi se o teoretičarima okupljenim oko Centre of Contemporary Cultural Studies (CCCS) iz Birminghama koji su istraživali subkulture engleske mladosti. Za razliku od teorija koje su naglašavale besklasnu prirodu subkulture, birmingamski teoretičari povezuju subkulture s klasama, te posebno analiziraju subkulture radničke omladine u Engleskoj.

potrebno realizirati i čemu uopće služi kompleks postavljenih i utvrđenih socijalnih uloga. Zato je moguće da kod dijela mladih njihova mladost postane individualna kreacija podvrgnuta svakidašnjoj problematizaciji (Ule, 1990).

Nasuprot tome su strani društveni odnosi, moćne institucije, ideološke moći i posebno ambivalentna psihička struktura adolescenata. Ta ambivalentnost često kod mladih mobilizira regresivne i infantilne obrambene mehanizme, što može prouzročiti poraze u bitci za samopotvrđivanjem u društvu (Ule, 1990). Stoga je moguće, također, da individualiziranje i subjektiviranje mladosti vodi u potpuno izgubljene subjektivitete, pa individualizacija i subjektiviranje mladosti može proizvoditi i nove oblike strahova od tih procesa (Beck, 1986).

Teoretičari koji se bave novim narcističkim tipovima i infantilnom strukturom subjekta kod mladih u postindustrijskim društvima (Baethage, Lasch, Nunner-Winkler, Ziehe, Zinnecker) pišu o "dobi praznine" koje karakterizira život bez cilja i smisla. Ono "proizvodi" tzv. "cool kulturu" u kojoj svatko živi u vlastitom bunkeru ravnodušja. Imati međusobne kontakte bez dubine, razviti emocionalnu nezavisnost, "živjeti svoj život", uzmaknuti mogućem razočaranju, samo je dio te nove osjećajnosti i "plime praznine". Novi duh vremena "proizvodi" i novog čovjeka ukotvljenog u sadašnjost, u osobno, u doživljaj, nezainteresiranog za zajedničko i bilo kakvo projiciranje u budućnost. Mladi, tvrde teoretičari "kulture narcizma", uživaju u kaosu informacija i ideja, te u negaciji stvaraju nove trendove. Njihov put više nije ni "New Age", nego "New Edge" (Gerken, 1992). Ne poštuju nikakva načela jer su za njih red, racionalnost ili linearnost neka vrsta zatvora. Zbilja postaje otvorena proizvoljnoj mogućnosti formiranja i željama za promjenjivošću. Ta "euforija" u procesu stvaranja novih stvarnosti objašnjava se i sve izraženijim konstruktivističkim svjetonazorom mladih.

Ali, s druge strane, to je doba u kojem su upravo mladi prvi ponudili modele i standarde tipične za postindustrijsko društvo. Oni su nakon "naftnog šoka" sredinom sedamdesetih prvi realizirali nove tehnologije, te razvili ideje o malim poduzećima koja brzo mogu mijenjati proizvodne programe i prilagodavati se korištenju alternativnih izvora energije. To je doba u kojem se mladi, kroz njihov individualni odnos prema sustavu proizvodnje zasnovanom na razmjeni informacija i cirkulaciji "kulturnog kapitala" (Tomić-Koludrović, 1993), ravnopravno integriraju u svijet odraslih.

Nekada temeljno pitanje za mladog čovjeka, prije stupanja u društvo odraslih, pitanje hoće li društvo uvažiti njegove želje i planove, te da li će moći dati osobni pečat radu, zanimanju ili različitim ulogama, sada se zamjenjuje pitanjem slaže li se društvo sa slikom koju pojedinac ima o samom sebi i svom mjestu u društvu. Na taj način i pretpostavka kako se mladi kao jedinstvena,

homogena grupacija razlikuju od starijih, postaje nedopustivo simplificirajuća. "Mladosti nema, štoviše, pokazalo se da se mladost neizbježno mora shvatiti u pluralu" (Lenz, 1988, 62).

2. Načini ponašanja mladih

Budući da kod istraživanja suvremene mladosti treba imati u vidu taj sve izraženiji pluralitet, te diferenciranost načina njihova ponašanja, ni tradicija istraživanja mladosti kao homogene grupacije, kao ni tradicija istraživanja mladenačkih subkultura više nisu dostatne za analizu suvremene mladosti. Istraživanje mladih danas trebalo bi, naime, "pokriti" izuzetno široki spektar njihovih načina života. Smatrajući da bi toj svrsi mogao poslužiti teorijski model analize mladih njemačkog teoretičara Karla Lenza (1986, 1988, 1991), našim empirijskim istraživanjem pokušali smo verificirati neke od operacionaliziranih aspekata njegova pristupa.⁴

Ukoliko se želi ozbiljno razmišljati o mladima, tvrdi Lenz, treba prvenstveno korigirati model subjekta. Naime, mlade bi, ne zapostavljajući važnost socijalne strukture, trebalo prestati tretirati kao objekte, i uvažavati ih kao subjekte, koji u datim socijalnim i materijalnim životnim uvjetima djeluju aktivno i kompetentno. Stoga je, prije analize načina njihovih ponašanja, najprije potrebno definirati temeljnu strukturu, odnosno, datosti i zahtjeve s kojima su mladi svakodnevno suočeni. Pri tome treba voditi računa da životna svakidašnjica predstavlja mjesto na kojem se vlastite mogućnosti i osobni postupci sučeljavaju sa zajednički stvorenim životnim prostorom. Ljudsko djelovanje, naime, nije ni sasvim određeno postojećim društvenim normama, a niti je rezultat samo individualne djelatnosti. Premda se na prvi pogled čini da se, posebno mladi, vrlo individualno i slobodno odnose prema društveno konstruiranoj stvarnosti, to ipak nije ni potpuno individualno, ni samovoljno, ni proizvoljno. Zato je u analizi ponašanja mladih potrebno njihove načine djelovanja dovesti u vezu sa zakonitostima koje se mogu prepoznati u njihovu dijalogu sa strukturom društva.

Kao prvi element temeljne strukture odredili smo razlikovanje polja djelovanja u kojima se odvija svakodnevni život mladih i koja sadrže niz zahtjeva u odnosu na mlade. Temeljna polja djelovanja su obitelj iz koje se

⁴ U tekstu se prezentira tek manji dio rezultata istraživanja koje je realizirano na području dalmatinske regije početkom 1996. godine, na uzorku od 717 mladih osoba. U istraživanju anketnog tipa pismenim se upitnikom (101 pitanje) propitivale određene svakodnevnog življenja mladih u Dalmaciji. Detaljnije podatke o metodološkim aspektima istraživanja moguće je dobiti na Odsjeku za sociologiju, na Filozofskom fakultetu u Zadru.

potječe, Peer-odnosi, škola i svijet rada. Drugi element temeljne strukture predstavljaju zadaci djelovanja, odnosno zadaci specifični za starosnu dob koja se vezuje uz pojam mladosti.⁵ To su, prema Lenzu, prvenstveno restrukturiranje socijalne mreže, preuzimanje spolnog identiteta, stjecanje kvalifikacije, oblikovanje relativno stabilnog vlastitog koncepta i planiranja života.

Kada se prihvati pretpostavka o mladima kao svjesnim, kompetentnim subjektima djelovanja koji se aktivno bave društveno konstruiranom strukturnom bazom, način na koji će se savladati zadaci zavisit će, po Lenzovu mišljenju, od temeljnih načina ponašanja kojima su pojedini mladi skloni. Naime, u svom razračunavanju s elementima bazne strukture mladi imaju više mogućnosti i načina za njihovo savladavanje. Ti načini nisu potpuno proizvoljni, samovoljni i individualni jer postoje određene zakonitosti koje dopuštaju govoriti o kulturnim obrascima koji se uvijek nanovo pojavljuju.

Istovremeno, treba voditi računa i o razini izražajnih sredstava, jer za isti osnovni obrazac postoje različita sredstva pomoću kojih on može doći do izražaja.⁶ Međutim, bez obzira na sve individualne osobine koje se pronalaze kod izražajnih sredstava, ona ipak ukazuju na kulturni repertoar koji se stvara i za kojim se može posegnuti na razne načine. Upravo tako se ponašanje mladih dovodi u vezu sa zakonitostima koje se mogu prepoznati u aktivnom dijalogu mladih sa strukturama društva (Peterson, 1979).

Operacionalizacijom Lenzova modela koji razlikuje četiri temeljna načina ponašanja mladih, nastojali smo empirijski utvrditi u kolikoj mjeri je svaki od tih ponašanja prisutan u dalmatinskoj stvarnosti. Naša opća hipoteza uvjetovala je sagledavanje potencijalno relevantnih empirijskih "odgovora" na pitanje: mogu li se načini ponašanja mladih (čija ilustracija slijedi) pretpostaviti i za mlade u društvu u tranziciji, kakvo je i hrvatsko društvo?!

---

⁵ Većina znanstvenika se slaže u tvrdnji da danas djetinstvo završava brže, a mladost počinje ranije i traje sve duže. Ta se pojava naziva "akceleracijom". Misli se na tjelesno i psihičko sazrijevanje. Posljedica je da se odlučujuća zbivanja koja su se tradicionalno asociirala sa statusom odrastanja (stalni posao, brak, djeca) neprestano odgađaju. Tako je korak od mladosti do odraslosti ne samo sve kasniji, nego više nije ni tako jasan. Granice su sve fluidnije. Ipak, suvremene empirijske studije pod pojmom mladosti podrazumjevaju sve one između 13 i 29 godina života.

⁶ To se može ilustrirati ponašanjem kod odijevanja. Npr. kod jednog dijela mladih, temeljni je stil izrazito muški kodeks ponašanja, ali taj moment dolazi do izražaja na različite načine kod skinheads-a, negoli kod Heavy-metalaca.

2.1. Mladi orijentirani prema obitelji

Način ponašanja mladih koji je orijentiran prema obitelji karakterizira često boravljenje kod kuće. Njihovi roditelji nastoje očuvati veze svoje djece s obiteljskom zajednicom, pa mladi koji pripadaju tom načinu ponašanja žive u slozi sa roditeljima. U našem istraživanju, primjerice, većina (76%) ispitanika živi s oba roditelja, a tek nekolicina (13,4%) samo s jednim. Preostali navode uglavnom objektivne razloge neživljenja s roditeljima, kao što su smrt jednog ili oba roditelja (7,4%), razvod (5%), boravak roditelja u inozemstvu (3,2%), dok se u ostalim pojedinačnim slučajevima navode razlozi: jer je vanbračno dijete, jer mu roditelji žive na selu, jer je ispitanik u braku. Tek je 1,1% onih koji žele živjeti sami, zbog toga što rade, nastoje biti samostalni i sl. Osim toga, većina ispitanih (85,6%) ima svoju vlastitu sobu u roditeljskom stanu, što pretpostavlja činjenicu njihova opuštenijeg, dobrovoljnijeg i skladnijeg boravka u obiteljskom okružju. To također karakterizira ponašanje orijentirano prema obitelji.

Jedna druga ljestvica ukazuje da "obiteljsko okružje" kao kategorija koja se može okvalificirati najvažnijim životnim područjem zauzima kod skoro petine (18,7%) ispitanika visoko prvo (najvažnije) mjesto. Uostalom, više od polovice anketiranih mladih (55,6%) obiteljsko okružje tretira (kao osobno) značajno životno područje. Odnosno, manjina od 8,1% ispitanih to područje ocjenjuje najmanje važnim ili čak beznačajnim.

Također, veći broj ispitanih mladih (71,1%) ističe kako im roditelji u većini životnih situacija pružaju podršku "u svemu", naročito moralno (6,1%), ali i materijalno (8,4%). Svega 2% anketiranih priznaje da im roditelji nikada takvu podršku nisu pružali. Stoga je bilo očekivati da će većina respondenata (78,1%) tvrditi kako vole oba svoja roditelja, dok ih 6,1% vole, ali ne baš mnogo, a 12% ne podjednako. Svega 1% decidirano tvrdi kako ih ne voli, dok 2,8% ne može to procijeniti.

Prema tome, ovaj način orijentiranosti mladih, shodno našim empirijskim nalazima, utemeljuje takvu vezanost uz roditelje, koju oni sami prepoznaju kao vezanost uz oba roditelja (u 30,5% slučajeva), zatim kao vezanost "više uz majku" (u 43,5% slučajeva), te kao vezanost "više s ocem" (kod 12,6% ispitanika). Dakle, velika većina (86,6%) mladih u Dalmaciji decidirano ističe i priznaje svoju vezanost uz obitelj i to naročito uz roditelje. Međutim, ta vezanost i slaganje u ovom tipu djelovanja mladih proizlazi iz njihova podređivanja roditeljskim zahtjevima i očekivanjima.

Sljedeći empirijske interpretativne tragove, moguće je, osim toga, pretpostaviti kako mladi koje karakterizira ovaj način ponašanja Peer-odnose tretiraju znatno iza i poslije relevantnosti obitelji. Tako bi veliko značenje za

njihovu integraciju u Peer-kontekst predstavljalo članstvo u udruženjima. Budući da su orijentirani prema obitelji, na svojevrstan način, institucionalno integrirani, navedenu tvrdnju postavljamo kao alternativnu hipotezu. Naime, udruženja bi mladima vjerojatno omogućila zauzimanje izvanobiteljskog slobodnog prostora, nasuprot roditeljima koji se trude da ih što više vežu uz sebe.

Kod mladih orijentiranih na obitelj, seksualni odnosi se dugo odgadjaju, pri čemu čvrsti odnosi u njihovim predodžbama već imaju prizvuk bračnih namjera. Njima je u prvom planu najprije priprema za zanimanje, a sve druge situacije u životu ostaju im za sada difuzne. Stoga, taj način ponašanja mladih odgovara slici mladosti koju izjednačavamo s "prostorom pošteđe", u kojem su oni još oslobođeni od odgovornosti odraslih. Istodobno je to faza pripreme za kasniji život i nju će nastojati što bolje iskoristiti.

Među našim ispitanicima, primjerice, njih 9,6% ne može se izjasniti o osobnom doživljaju braka, niti su u stanju opredijeliti se za najprihvatljivije određenje, vjerojatno stoga što još uvijek ne žele o tome razmišljati. Ipak, njih 64,2% određuje brak afirmativno, ali u ovom aspektu njihova opredjeljenja značajno variraju, jer ih većina od tog broja (62,1%) definira brak kao ravnopravno sudjelovanje oba partnera i u kući i izvan nje. Ostali (2,1%) procjenjuju kako je u braku najvažniji odnos prema zaradi, pa će stoga glavni biti onaj partner koji bude više zarađivao.

Vlastito konceptualiziranje orijentiranih prema obitelji karakterizira snažno razgraničenje od svih upadljivih "subkulturnih" mladih. Zbog vrlo izražene potrebe takvog razlikovanja oni naglašavaju svoju "normalnost" koja se zasniva na njihovoj subjektivnoj sigurnosti, a ona, pak, proizlazi iz slaganja sa svijetom odraslih. To je prisutno i u stavu da im je važno biti razuman i razumno djelovati. Nakana racionalnog djelovanja dosljedno se nastavlja i u njihovom izboru zanimanja. Ciljevi kojima se teži su dobar završetak školovanja, sigurno radno mjesto u solidnom poduzeću i struci koja ima budućnost, siguran dohodak i uspon, te općenito postizanje sigurnosti. Takvu orijentaciju pokazuje polovica anketiranih iz našeg istraživanja (50,3%) koji "rad" određuju kao važnu životnu kategoriju i područje života kojem treba prilaziti razumno.

Ljestvica na kojoj ispitanici nižu životna područja prema važnosti koju im pridaju, utemeljena je na subjektivnim procjenama i hipotetskim odrednicama, koje ne moraju imati čvršću ili realniju životnu osnovu, no, ipak, nije moguće negirati validnost takve skale, samo zbog toga što je riječ o mladim ljudima koji još nisu sudjelovali u nizu životnih područja, kao što su brak, rad, politički angažman i sl.

2.2. Muški orijentirani mladi

"Muška orijentacija" je način ponašanja koji se najčešće u sociološkoj literaturi vezuje uz pojam buntovničkih subkulturnih skupina mladih iz radničkog *milleua*. Obilježja tog načina ponašanja su muškost i čvrstoća, potraga za avanturom i uzbuđenjem, što sve skupa može uključivati i tučnjave, kršenja zakona, sukobe s policijom i općenito delinkventna ponašanja. U nizu osobina koje naši ispitanici sebi određuju u ovom kontekstu, pronašli smo tek 7,7% onih koji sebe kvalificiraju kao nametljivce. Ali, na upit o vlastitim sklonostima, njih 12,7% tvrde kako su uvijek skloni avanturama, dok ih 41,7% odgovara potvrdno, ali ovisno o situaciji.

Kod muški orijentiranih mladih raširena je i "klika" kao socijalni sklop obilježen relativno stalnim članstvom, redovitim sastajanjem članova, snažnim osjećajem zajedničke pripadnosti i grupnim javnim nastupanjem. Pravi članovi "klika" uglavnom su samo mladići, dok su djevojke "privjesak" (Lenz, 1991, 16) i u pravilu se pojavljuju samo kao "cure". Klike služe muški orijentiranim mladima da se "nešto poduzme" (Lenz, 1991, 16), odnosno da se iskoči iz neaktivnosti.

Navedena obilježja moguće je analizirati u našim stratama ispitanika među sljedećim rezultatima. Većini od 68,8% vršnjak je najbolji prijatelj. Još je više (79,5%) onih koji su u stanju oprostiti prijatelju/ima ako su iznevjerili njihovo povjerenje. Skoro svi izlaze svakodnevno van, iz različitih razloga i bez obzira na vrijeme, mjesto i sl.

Mladi koje karakterizira ovaj način ponašanja stječu i vrlo rana iskustva s drugim spolom, što vrlo brzo uključuje i "genitalne seksualne forme" (Lenz, 1991, 16). Tako ih je u našem uzorku 67,4% već imalo seksualne odnose sa dečkom ili djevojkom i to do 17. godine njih oko 25%, dok ih 53,3% tvrdi kako trenutno nemaju neku stalnu (ljubavnu) vezu. Naime, među anketiranim mladima u Dalmaciji, javlja se homogenija trećina onih koji do trenutka ispitivanja (u ovom istraživanju), nisu imali seksualne odnose. No, s druge strane, javlja se i nešto manje od konstantne trećine (23,6%) onih koji definiraju ljubav i seks kao osobno najvažnije životno područje. Na drugom mjestu, tu kategoriju specificira kao značajnu čak 59,3% od (ukupno) ispitanih mladih u ovom istraživanju.

Muški orijentirani mladi raspoložu velikim slobodnim prostorom koji oni vlastitom inicijativom postavljaju i šire. Roditelji su bespomoćni prema širenju slobodnih prostora djelovanja ili su pak spremni prihvaćati ih, trpeći i tolerirajući ih. Škola im se, pak, pričinja kao subjektivno besmisleno vrijeme, koje žele što je moguće brže "imati iza sebe" (Lenz, 1991, 16). Stoga rad u zanimanju ima značajnu prednost nad školom, pri čemu za muški orijentirane

mladiće zarađivanje novca predstavlja temeljni motiv izbora zanimanja. Među anketiranimi pronašli smo tako svega 12,4% onih kojima je učenje (škola) najvažnije životno područje, a oko polovice (51,2%) od ukupno ispitanih ih smatra kako je učenje manje važna ili potpuno nevažna životna kategorija.

Faza mladosti postavlja se za muški orijentirane mlade kao vremenski ograničena faza u kojoj se moraju "iskaliti i izživjeti" (Lenz, 1991, 16) prije ulaska u "mirnu" fazu odraslosti. Život odraslih predočava se u tradicionalnim kategorijama. Tako, primjerice, djevojke navode obitelj kao stvarni sadržaj života, dok se muški orijentirani mladići vide u ulozi skrbnika obitelji.

2.3. Hedonistički orijentirani mladi

Izdvajanje iz mase mladih temeljno je obilježje hedonistički orijentiranih mladih. To se može očitati iz njihova izbora omiljenih mjesta za sastajanje, te iz pažnje koju poklanjaju svom izgledu. Mladi koji odgovaraju tom načinu ponašanja primarno su zainteresirani za modu u odijevanju, frizuru, šminku i općenito načinu ponašanja, te u glazbi. Naši anketirani mladi se, primjerice, u slobodno vrijeme najčešće (43,1%) sastaju u (određenim) kafićima ili disco klubovima. Oko trećine ispitanih (36,3%) svoj osobni izgled ili vlastiti ukupni *image* smatraju izuzetno važnim u životu. Velika većina od 90,5% mladih često voli i sluša (čak svakodnevno) glazbu, pri čemu ih polovica voli podjednako domaću, odnosno stranu glazbu.

Težnja za životnom radošću i uživanjem u životu temeljne su težnje mladih koji pripadaju ovom načinu ponašanja. Ciljevi su materijalno blagostanje i luksuz. Hedonistički orijentirani mladi sebe vide kao komunikativne, zanimljive, simpatične, duhovite i poduzetne osobe koje su "neprestano u središtu događaja" (Lenz, 1991, 16). Tako se među anketiranimi nalazi 34,2% onih koji vrlo brzo, lako i često sklapaju poznanstva. Sebe procjenjuje kao zanimljivu osobu čak 44,9% ispitanih, a simpatičnima 43%, te duhovitim 40,4%. Dakle, u rasponu od 35 do 45% od ukupnog broja, anketirani mladi sebe tretiraju krajnje šarmantnima, ugodnim u društvu, druželjubivim, komunikativnim, jednom riječju, ekstrovertiranim u najpozitivnijem smislu.

Dosljedno navedeno, 33,6% ih tvrdi kako komuniciraju svakodnevno sa svim članovima svoje obitelji, pa je u cjelovitom istraživačkom uzorku zane-marivo i beznačajno malo onih koji s nikim i nikako ne komuniciraju. Također, o osobnim problemima često razgovara približno sličan broj od 32,6% ispitanika, koji imaju dečka ili djevojku, tj. stalnu ljubavnu vezu. Nadalje, 38,6% ih procjenjuje kako imaju dovoljno novca za život i zabavu, odnosno za svoje potrebe, pa njihov način zabave vjerojatno predstavlja njihov izbor.

Mladi ove orijentiranosti teže zanimanju koje pričinjava zadovoljstvo, ali pri tom ipak smatraju da im ono ne treba biti jedini sadržaj života. Zadovoljstvo je životna nit vodilja: njihovo zajedništvo s Peers-ima, koje im je izuzetno važno, primjerice, određuje radost. Međutim, tipično za hedonistički orijentirane mlade je da ne pripadaju čvrstoj grupi, nego tzv. "Peers-krugu" (Lenz, 1991, 16). Istraživači se slažu da se tu ne radi o stvaranju kolektivnih struktura, te da je postojeći socijalni sklop difuzan (Tomić-Koludrović, 1993). Njihovi Peer-krugovi stvaraju se prvenstveno oko komercijalnih prostora, poznatih diskoteka i kafića. Ti su krugovi spolno ujednačeni, a načini pristupa su za oba spola identični. Primjetno je isto tako da su interakcije u tim krugovima izraženo usmjerene na drugi spol.

Skoro svi (90,9%) ispitanici tvrde kako imaju stalni krug prijatelja s kojima se redovito druže, izlaze i sl. S obzirom na interakcije s drugim spolom, 19,4% od broja ukupno anketiranih ukazalo bi više povjerenja muškom prijatelju, a skoro identičan broj (19,2%) bi to isto učinio, ali u odnosu na ženu-prijateljicu. Preostalih 53,7% anketiranih mladih ukazalo bi povjerenje svom prijatelju/ici, bez obzira na njihov spol, što, kako kažu, ovisi o datoj životnoj situaciji u kojoj bi se našli. U tom kontekstu većini (68,8%) je vršnjak najbolji prijatelj.

Hedonistički orijentirani mladi imaju izuzetno prislan odnos s roditeljima. To se, međutim, ne iskazuje podređivanjem roditeljima, kao kod mladih orijentiranih prema obitelji, nego ukazuje na simetričnu formu odnosa u kojoj se roditelji i mladi odnose jedni prema drugima na istoj razini. Mladi sve više ovise o obitelji, a svijet roditeljske kuće sve se rjeđe doživljava kao suprotnost.⁷ Ovakvih obilježja, međutim, daleko je manji broj u našem istraživačkom uzorku, jer se može pronaći tek 10,9% onih kojima roditelj ili staratelj predstavlja najboljeg prijatelja u životu.

U postindustrijskim društvima sve je primjetniji fenomen tzv. "produžene obitelji",⁸ odnosno, situacija da mladi i nakon završetka studija i

⁷ Roditeljski dom postaje osnovnom institucijom koja omogućava relativno bezbrižan život i bez vlastitog stana. Unutar mjesta stanovanja, naime, mladi često imaju vlastiti prostor koji ne samo da samostalno uređuju nego u njega ostali članovi obitelji najčešće nemaju pristupa. To im daje autonomiju i u pogledu osoba koje mogu ili ne mogu ugostiti u tom prostoru.

⁸ Prema rezultatima istraživanja talijanskog instituta IRAD objavljenim u prvom broju bolonjskog časopisa "Il Mulino" 1993. godine, čak 80% mladih živi u roditeljskoj zajednici. Sličnu pojavu moguće je pronaći i u Španjolskoj, ali u nešto manjoj mjeri. Fenomen "produžene obitelji" mnogi su interpretirali kao efekt kulturne tradicije katoličke matrice koja pripisuje obitelji produženu protektivnu ulogu u počeočama potomaka. Naravno da pri objašnjavanju fenomena produženog života u obiteljskoj zajednici valja voditi računa i o ovoj kulturalnoj komponenti. Ipak, istraživači IRAD-a sugeriraju da današnja "produžena obitelj" nije toliko posljedica kulturne tradicije, koliko je posljedica radikalne transformacije u "modernom" smislu, koju je talijanska, ali i općenito katolička obitelj proizvela tijekom posljednjih

zapošljavanja nastavljaju živjeti u roditeljskoj kući. Roditelji i djeca kao da sklapaju sporazum o međusobnom poštivanju i nemješanju koji, iako zadržava vezu afektivnosti, ograničava elemente prisile. Mladi su unutar obitelji uspješni izboriti znatne prostore slobode, pa nakon izvjesne dobi ne moraju više roditeljima polagati ni račune o vremenu i mjestu izlazaka, a ako rade i žive u obiteljskoj zajednici, svojim приходima sve manje pridonose obiteljskom budžetu.⁹

Konflikti s roditeljima pojavljuju se i kod hedonistički orijentiranih mladih, ali uglavnom bez konfrontativne komponente, već samo kao dio procesa pregovaranja između ravnopravnih strana. Izvan svoje obitelji, mladi koje karakterizira ovaj način ponašanja, inzistiraju da ih se tretira "kao odrasle" (Lenz, 1991, 17), jer oni sami sebe vide kao odrasle.

2.4. Subjektivno orijentirani mladi

Za taj način ponašanja mladih tipična je potraga za slobodnim prostorima i mogućnostima iskazivanja vlastite autentičnosti i spontanosti, kao i snažno izražena samorefleksija koja je povezana s različitim oblicima kreativnosti. Njihova temeljna životna vrijednost svodi se na intenzivno surađivanje s drugima. "Moći međusobno razgovarati" (Lenz, 1991, 17) temeljni je zahtjev koji se postavlja pred one koji žive zajedno. Taj se zahtjev vidi ispunjen prvenstveno u Peers-grupama. U njima subjektivno orijentirani mladi nalaze istomišljenike s kojima je moguće voditi "dobre razgovore" (Lenz, 1991, 17), za razliku od vlastitih roditelja s kojima su uglavnom u sukobu. Subjektivno orijentirani mladi roditelje doživljavaju kao prototip odraslosti, te ne žele postati kao oni. U nemogućnosti da govore s roditeljima, dolaze do izražaja i temeljne razlike u vrijednosnim predodžbama između njih i roditelja. Oni stoga, svoje vlastite predodžbe uspostavljaju u suprotnosti prema materijalnoj orijentaciji i konformitetu vlastitih roditelja. Zato njihove predodžbe obuhvaćaju prvenstveno nepristajanje na rigidni moral, društveno-kritički angažman, težnju za subjektivno smislenim radom i kritikom društvenih konvencija.

---

desetljeća i koja je dopustila da se s relativnom lakoćom zajedničkom stanovanju prilagode dvije generacije. Da to nije specifično samo za mlade u Italiji pokazuju uočavanja fenomena "Petar-Pan" sindroma i u SAD-u.

⁹ Prema IRAD-u postotak onih koji daju sve što zarade kao doprinos obiteljskom proračunu smanjio se između 1983. i 1992. s 22,9% na 8,8%, dok se kod onih koji zadržavaju cijeli prihod za vlastite osobne troškove, postotak povećao s 33,6% na 52%.

Nepristajanje na rigidne moralne norme očituje se posebno u odbijanju braka kao društvene institucije. U tom se smislu izjašnjava o braku preostalih 26,2% u ukupnoj distribuciji ispitanih mladih osoba koje konotiraju brak kao instituciju, tvrdeći kako nije nužna, jer se može živjeti u braku "bez prstena" (22,2%) ili, pak, izjavljuju, da se ne žele uopće ženiti/udavati, jer je brak jedan od oblika neslobode čovjeka (4%).

Aspekti kreativnosti koje smo iznalazili među mladima u našem empirijskom istraživanju, svode se na sljedeće ilustracije: kulturni život smatra najvažnijom kategorijom svega 3,8% mladih, iako ih oko trećine (32,8%) to isto područje u svom životu kvalificira kao značajno. Ipak, kreativno se izražava skoro polovica naših ispitanika i to pišući (15,1%), pjevajući/svirajući (13,9%), slikajući (8,6%), fotografirajući (4,6%), plešući (2,5%), recitirajući (2,1%), glumeći (1,7%), dizajnirajući (1,4%) i modelirajući (1,3%). Shodno ilustriranom, u potpunosti kreativnima se osjeća 14,1% mladih iz našeg istraživanja, iako ih nešto malo više od polovice anketiranih (58,9%) smatra kako se samo ponekad očituju kao kreativci, što jasno ovisi isključivo o njihovu raspoloženju.

Subjektivno orijentirani mladi naročito su kritični prema sadržajima i načinima učenja. Istovremeno su zainteresirani za produženo školovanje, jer im to omogućava znatno veći prostor individualizacije nego zaposlenje. Aspekti rada koji se smatraju najvažnijima odnose se na mogućnosti učenja novih stvari i izražavanja vlastitih sposobnosti, a tek potom na visinu plaće i prihoda.

I subjektivno orijentirani kao i hedonistički orijentirani mladi su "usidreni u Peer-krugu" (Lenz, 1991, 17), ali se ti Peers-krugovi međusobno razlikuju. Subjektivno orijentirani mladi skloniji su alternativnijim načinima ponašanja i "progresivnoj sceni" (Lenz, 1991, 17). Oni, također, stječu i seksualna iskustva u prosjeku kasnije nego mladi koje karakteriziraju prethodno opisani načini ponašanja. Tako se u našem istraživanju iskazalo svega 3,2% onih koji seks odgađaju za neka kasnija vremena. Postavljaju visoke zahtjeve za čvrsti odnos i promatraju momka, odnosno curu kao životnog partnera u sadašnjosti. Tipično za subjektivno orijentirane mlade je snažno ujednačavanje ženskog i muškog spolnog identiteta, koji je primjetan u stilu odjevanja, frizuri, šminki i u općenitom ponašanju.

U području politike, premda njih 64,2% izriče kako se zanimaju za politiku i politička zbivanja u svojoj zemlji, 21,3% tvrde kako nijednu političku stranku ne simpatiziraju, a čak njih 22,7% uopće se nije ni htjelo izjasniti u tom kontekstu. Među preostalom polovicom od ispitanih mladih u Dalmaciji, pojedinačni odgovori distribuiraju se na otprilike petnaestak političkih stranaka koje djeluju u Republici Hrvatskoj. Među njima prevagu

nosi Hrvatska socijalno-liberalna stranka sa 21% opredjeljenja, zatim Hrvatska demokratska zajednica sa 13,4%, pa Hrvatska stranka prava sa 7,7% i druge u minimalno zastupljenim postotcima. Poput mladih iz devedesetih godina u razvijenim postindustrijskim zemljama, koji ne žele sudjelovati u politici, "nego samo promatrati" (Janke, Niehues, 1995, 16),¹⁰ i mladi u Hrvatskoj pokazuju sličnu strategiju.

3. Zaključak

Na temelju konceptualizacije načina ponašanja mladih u razvijenim postindustrijskim zemljama, našim empirijskim istraživanjem smo pokušali potvrditi početnu hipotezu da postoji obilje zajedničkih osobina koje odgovaraju pretpostavci da ne postoje značajnije razlike u načinima ponašanja mladih na Zapadu i mladih u zemljama u tranziciji, kakva je i Hrvatska. Konceptualizirajući načine ponašanja mladih u Dalmaciji, nastojali smo prepoznati iz empirijskih pokazatelja ono što je temeljno, zajedničko, tipično, odnosno sporadično za pojedine grupacije mladih. Stoga je jedan od temeljnih istraživačkih ciljeva bio: tako tipizirane odnose među mladima pokušati kontekstualizirati kao načine ponašanja mladih u Hrvatskoj.

Osobne varijable naših ispitanika, kojih je ukupno anketirano 717 u 85 (urbanih i ruralnih) dalmatinskih naselja (kao mjesta stalnog boravka), svode se na sljedeća dva njihova obilježja, koja smo kao temeljne varijable nastojali u istraživanju i kontrolirati. Tako realiziran istraživački uzorak strukturiran je na sljedeći način:

- prema spolu, anketirano je 287 muškaraca (40%) i 430 žena (60%);
- prema dobi, anketirano je 12,7% onih do 19 godina, zatim 30,3% do 20 godina, pa 22,7% do 21 godine, te 34% onih koji imaju 22 godine ili su stariji.

---

¹⁰ Neke studije, primjerice, komentiraju pojavu sve slabijeg utjecaja politike na mlade u Njemačkoj izjavom "Društveni pokreti i politička akcija: da, ali bez mene!" (Janke, Niehus, 1995, 16). I rezultati istraživanja IRAD-a ukazuju na dezideologiziranje mladih Talijana koji politiku doživljavaju kao područje borbe za konkretna, "lokalistička" rješenja problema s kojima se živi, te sve više glasaju za pragmatične regionalno organizirane stranke. Nakon što su napustili ideološke političke modele koji su formirali apsolutna politička uvjerenja šezdesetih i sedamdesetih godina, te idealiziranu mitologiju rada iz osamdesetih godina zamijenili pragmatičnim zadovoljavanjem materijalnih potreba i ciljeva osobne realizacije, mladi su u Italiji početkom devedesetih, kako pokazuju rezultati navedenog istraživanja, oslobođeni predrasuda i vrlo pragmatični. Prilagodavajuća pragmatična strategija fleksibilnog, a ne konfliktnog potencijala, vjerojatno znači definitivno napuštanje "velikih" ideoloških priča i ekstrema svih vrsta, te kao dominantnu tendenciju navješćuje novi pragmatizam centra. I to je, naravno, konzervativizam, ali drugačiji od onog koji smo upoznali u osamdesetim.

Hipotetski smo specificirali četiri zasebna načina ponašanja koji se kao stilske forme pokazuju kao različita izražajna sredstva koja koriste mladi u svom dijalogu sa svakidašnjicom. Na temelju tako konceptualiziranih načina ponašanja mladih moguće je prepoznati ono što je inače zajedničko nizu mladenačkih grupacija. Tako se, primjerice, mnogi subkulturni stilovi (usp. Hebdidge), npr. pankeri, rokeri, skinhedsi, ali i nogometni navijači mogu svrstati u muški orijentirani način ponašanja. Istovremeno, pak, nekom temeljnom načinu ponašanja ne moraju pripadati svi mladi neke subkulture, odnosno jednog ekspresivnog stilskog izraza.

Istovremeno, opisanim načinima ponašanja mogu se obuhvatiti ne samo tendencije koje su ograničene na jednu generaciju mladih, nego se i povijesno mogu pronalaziti tendencije pripadnosti nekom od navedenih načina ponašanja. Tako se čini da mladi orijentirani na obitelj i muško orijentirani odgovoraju onome što se još u počecima istraživanjima mladih nazivalo "produženom" odnosno "skraćenom" mladošću (Fucks, 1988, 37). Radi se o oblicima proticanja životopisa mladih koji su komprimirani na mali broj godina i prerano počinju. To je razlog što je Bietau (1989) tvrdio da se muški orijentirani mladi, primjerice, nalaze u matrici "skraćene" mladosti. To su mladi koji zahtijevaju za sebe slobode koje su drugim grupama teško zamislive.

Iz ranih opisa "produžene" mladosti vidljivo je također da za njih mladost počinje kasnije, da je u znatnoj mjeri povezana sa zaštitom obitelji, te se dugo odgađa preuzimanje prava i obveza. Dakle, ilustrirana su slična obilježja koja se pokazuju i kod obiteljski orijentiranih mladih.

Nasuprot tome, Lenz (1991) tvrdi da su načini ponašanja koji karakteriziraju hedonistički i subjektivno orijentirane mlade novijeg datuma. Hedonistički orijentirani način ponašanja "produkt" je pedesetih godina. Iako industrija kulture i slobodnog vremena gotovo čitavoj mladosti pruža iste mogućnosti korištenja izražajnim sredstvima, čini se da je ona posebno konstitutivna za hedonistički orijentirani način ponašanja. Subjektivno orijentirani način ponašanja, pak, više je povezan s promjenama vrijednosti mladih koje su uzrokovale i studentska i ostala gibanja mladih od konca šezdesetih do osamdesetih godina.

Dosezi našeg istraživanja nemaju pretenzija na definitivne odgovore, premda ćemo na samom kraju pokušati čak i kvantitativno rezimirati dosadašnja izlaganja. Naime, rezultati naših sekundarnih analiza impliciraju alternativnu pretpostavku kako je moguće uopćeno tretirati u empiriji prisutne ilustrirane načine ponašanja mladih u Dalmaciji u sljedećem obimu:

- mladih čiji je način ponašanja orijentiran na obitelj (ad. 2.1.) pronašli smo u najvećoj mjeri - generalno oko 51%;
- hedonistički orijentiranih mladih (ad. 2.2.) pronašli smo oko 32%;

- muški orijentiranih (ad. 2.3.) čini se da je prisutno u istraživanom dijelu populacije mladih oko 13%, a

- najmanje je subjektivno orijentiranih mladih - svega oko 4%.

Budući da naše istraživanje u cijelosti ne odgovara tipu biografski orijentiranih istraživanja mladih koja su osamdesetih godina u Zapadnoj Europi doživjela izuzetno snažni zalet, na njegovim rezultatima teško možemo konačno potvrditi početnu pretpostavku o sličnostima mladih u Hrvatskoj s mladima u razvijenim postindustrijskim zemljama. Međutim, obilje zajedničkih osobina odgovara pretpostavci da ne postoje ni značajnije razlike u načinima ponašanja mladih u Hrvatskoj i mladih u razvijenim postindustrijskim zemljama. Dobiveni rezultati dopuštaju zaključiti, primjerice, da i mladi u Hrvatskoj postavljaju slične prioritete za svoj život, da su slično snažno usmjereni na Peers-e, te da su podjednako zahtjevni u pitanjima školovanja i budućeg zanimanja. Ako se razlike i mogu pronaći, one se vjerojatno odnose na razinu izraza. Ali, budući da su mladi u Hrvatskoj izuzetno dobro upoznati sa zapadnim medijima i da su to bili još puno prije raspada komunizma, ni na toj se razini ne može računati sa izrazitim razlikama. Pop-glazba i moda sa Zapada, te poznavanje ekspresivnih stilskih formi¹¹ spadaju već dugo u čvrsti, sastavni dio svakodnevnog života mladih u Hrvatskoj. Ali, te bi se pretpostavke zaista mogle empirijski potvrditi samo raznim komparativnim studijama mladih u zemljama u tranziciji i u razvijenim postindustrijskim zemljama.

---

¹¹ Primjerice, stilska upotreba odjeće u okviru omladinskih subkultura u zagrebačkim omladinskim klubovima "Lapidarij" i "Kulušić" dokumentirana je na stranicama omladinskog glasila "Polet", krajem sedamdesetih, kroz sukob "šminkera" i "hašomana".

Literatura

- ARBEITSGRUPPE SCHÜLER IN DEUTSCHLAND (1990): Anders und doch gleich. Jugentliche im Prozess der Vereinigung-Eine erste gesamtdeutsche Schülerbefragung, Päd. extra&demokratische Erziehung, 12/90, Bensheim, 39-45.
- BAETHAGE, M., SCHOMBURG, H., VOSKAMP, U. (1983a): *Jugend und Krise: Krise aktueller Jugendforschung*, Frankfurt/M, Campus.
- BAETHAGE, M., ESSBACH, W. /ur./ (1983): *Soziologie: Ebtdeckungen im Alltaglichen*, Frankfurt/M, Campus.
- BECK, U. (1986): *Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne*, Frankfurt/M, Shurkamp.
- BIETAU, A. (1989): Arbeiterjugentliche zwischen Schule und Subkultur. Eine Strassenclique in einer elemaligen Bergarbeitersiedlung des Ruhrgebiets, W. BREYVOGEL: *Pädagosche Jugendforschung*, Opladen, 131-159.
- BRAKE, M. (1981): *Soziologie der jugendlichen Subkulturen*, Frankfurt/M, Campus.
- CLARKE, J. /ur./, (1979): *Jugendkultur als Widerstand*, Frankfurt/M, Syndikat.
- COLEMAN, J. (1961): *The Adolescent Society*, Glencoe, The Free Press of Glencoe.
- FUCHS, W. (1988): *Verlaufsformen der Jugendbiographie, Kurseinheit 1*, Hagen, Studienbrief der Fernuniversitat Hagen.
- GERKEN, G. (1992): New Edge: Die grosse Faszination der Entstehung von Trends, u: *Wiener*, 10/92.
- GILBERT, N. (1993): *Reasearching Social Life*, London, Sage Publications.
- JANKE, K., NIEHUES, S. (1995): *Echt abgedreht. Die Jugend der 90er Jahre*, Munchen, Beck'sche Reihe.
- LASCH, C. (1986): *Narcistička kultura*, Zagreb, Naprijed.
- LENZ, K. (1986): *Alltagswelten von Jugendlichen*, Frankfurt/M, Campus.
- LENZ, K. (1988). *Die vielen Geschichten der Jugend. Jugentlichen Handlungstypen in Fallbeispielen*, Frankfurt/M, Campus.
- LENZ, K. (1991): Kultruformen von Jugendlichen: Von der Sub- und Jugendkultur zu Formen der Jugendbiographie, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, Juni, B 27/91, 11-19.
- MATZA, D. (1961): Subterranean Traditions of Youth, *The Annals of American Academy of Political and Social Sciences*, H. 338, 102-118.

- NUNNER-WINKLER, G. (1985): Identität und Individualität, *Soziale Welt*, 36, 13-179.
- PETERSON, R. A. (1979): Revitalizing the Culture Concept, *Annual Review for Sociology*, 5/79, 137-136.
- RUGGIERO, V. R. (1996): *A Guide to Sociological Thinking*, London, Sage Publications.
- SHIPMAN, M. (1988): *The Limitations of Social Research*, London & New York, Longman.
- TEHENBRUCK, F. H. (1965): *Jugend und Gesellschaft*, Freiburg, Rombach.
- TOMIĆ-KOLUDROVIĆ, I. (1993): Alternativna kultura kao oblik otpora u samoupravnom socijalizmu, *Društvena istraživanja*, 6-7, vol. 2, 835-863.
- TOWNROE, C., YATES, G. (1995): *Sociology, Third Edition*, Essex, Longman Group.
- ULE, M. (1989): *Mladina za modernizaciju slovenske družbe*, Ljubljana, MCK ZKS.
- ULE, M. (1990): Slom pedagoške iluzije u postindustrijskoj modernoj, u: *Teorija obrazovanja: moderna ili postmoderna*, Šolsko polje: 3, Ljubljana, Zbirka Studium generale, 68-77.
- ZIEHE, T. (1975): *Pubertät und Narzysmus*, Frankfurt/M, EVA.
- ZINNECKER, J. (1981): Jugendliche Subkulturen, *Zeitschrift für Padagogik*, 27, 421-440.
- ZINNECKER, J. (1986): Jugend im Raum gesellschaftlicher Klassen, u: HEITMEYER /ur./: *Interdisziplinäre Jugendforschung*, Weinheim /München, Juventa.

Inga Tomić-Koludrović, Anči Leburic: THE CONTEXTUALIZATION
OF THE RESEARCH ON CONTEMPORARY YOUTH USING THE
EXAMPLE OF THE YOUNG PEOPLE OF DALMATIA

S u m m a r y

Since contemporary research on youth fails to differentiate the various youth scenes, we have taken as a hypothetical framework for our research the differentiation of youth behaviour as discussed by the German researcher Karl Lenz (1986, 1988, 1991). By using his model, we have tried to establish empirically to what extent each aspect of youth behaviour is present in the Dalmatian context. The general hypothesis has facilitated an overview of the potentially relevant empirical "answers" to the question: can the Lenz's model offer a model of analysis for the behaviour of young people in a society in transition like Croatia?

The results have not entirely confirmed the initial assumption of the similarities between the young people in Croatia and those in the developed post-industrial countries. However, the wealth of common characteristics in the basic areas of activity that characterize the types of youth behaviour fits the assumption that significant differences do not exist. The results obtained allow us to conclude that, for example, the young people of Croatia today have similar priorities in their lives, and that they are similarly orientated in Peers's terms, as well as being highly demanding in questions concerning schooling and future vocation.

KEY WORDS: individualization, subjectivization of youth, differentiation of modes of behaviour, fields of action, tasks of activities, survey research